

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Szerkesztői szállítás:

belső szénutca 131. szám.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr. a minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelk Alajonál (Wollzeile 22. sz.) J. Haasenstain és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában (Königsgasse Nr. 60.)

Nyilvántartási cikkeik sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton reggel.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

október—decemberi folyamára.

Egy évre 12 forint o. ért.

Félévre 6 „ „ „

Évnegyedre 3 „ „ „

Egy hóra 1 „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

És mégis mozog!

(S.) Kellemesebben meg nem lephette volna országgrészünk hazafias érzületű polgárait valami, mint a fővárosi lapok azon utóbbi tudósítása, mely szerint „az erdélyi rész ügyek közelebbről egy nagyon óhajtott, de a teendők halmaza miatt ily hamar nem remélt kedvező stadiumba jutottak.”

Arról értesít ugyanis ez örömhír: „hogy az „unio” részleteinek végrehajtására vonatkozó törvényjavaslatot a kormány még ez ülészak folyamán — talán pár nap múlva aképp viselőhöz asztalára teendi, s így ez óhajta várt végrendekezés még ez év folytán meg fog történni.”

Hittük, reméltük mi is, hogy hazánk területi épségével szoros kapcsolatban álló, ránc erdélyiekre nézve pedig éppen életfeltételt tekinthető fontos ügyre is elkerülendő a sor, mihielyt az egyetemes magyar hazát egyaránt közelről érdeklő nagy közjogi kérdések el lesznek intézve.

Mi az „unio”-t mindig életbe vágónak részletes keresztülvitelét, a végleges rendezkedést sürögőnek tartottuk és vallottuk; de mert méltányoltuk azon szembeálló különbséget, a mely közállapotaink multja és jelene közt tagadhatlanul létezik, főleg pedig mivel tudtuk, hogy az „unio”-t nem Kolozsvárról, nem is kizárólag Pesten, nem csupán azon törvényjavaslatban csinálják, melyet a minisztérium pár nap alatt előterjeszteni készül, vagy tán már elő is terjesztett, hanem beláttuk és még belátjuk, hogy a szerencsésen végrehajtott kiegyezési mű, szóval mindaz, a mi két év óta koronás fedelmünk és a magyar törvényhozás között, az erdélyi rész képviselői jelenlétében és közreműködésével történik, egy-egy sarkkő, mely az „unio” óhajta várt részletes végrehajtását, hazánk területi végrendezését épp úgy fejleszti, előmozdítja és biztosítja, mint az örömhír gyanánt fogadott törvényjavaslat, — teljes bizalommal, rendületlen megnyugvással néztük a dolgok okszerű menetét.

És ime nem csalódtunk, reményeink, várakozásunk teljesülnek.

Még ugyan nem ismerjük egész kiterjedésben a városunk, méltán mondhatnók, országgrészünk köztiszteletben álló képviselője, közlekedési miniszter gr. Mikó Imre önmagánál ez ügyben tartott értekezletben létrejött megállapodás részleteit, a fenforgó művelet lefolyásából azonban két dolgot iránt jöttünk tisztába.

Egyik az: hogy a nem várt gyors eredményt azon magas állású és fenkölt lelkű államférfiúnak köszönhetjük, a ki ez országgrész kormányzatának élén állva, rövid idő alatt viszonyainkba annyira bele élte magát, s azokat páratlan ügyszérlettel, hő buzgósággal és fáradhatlan erdélyi intézi és vezérli a jobblét révpártjába, s mindennap, minden lépésével egy-egy talpkövével teszi le az őszinte tisztelet és hála azon emlékének, melyet szívében rég emelt számára minden józan erdélyi hazafi.

Másik örömdetes jelenség, melyet ügyeink e fordulatának észlelünk az: hogy a várható végrendekezés azon alakban és

értelemben terveltetik, a mely mellett a „K. Közlöny” elejétől fogva küzdött, s a melyet joggal mondhatunk minden tekintetben kielégítőnek; mert, természetes átméletet képez a multból, s a jövőt minden oldalról biztosítja, gyöngéd kézzel érinti a létező sajátságokat, eszélyesen, rombolás nélkül épít, a mi az új építmény legfőbb biztosítéka szokott lenni.

A jelzett előleges tudósítás ugyanis a kir. kormányzék, e magát minden tekintetben túl élt testület végképpeni megszűnését jelenti, a mi által Erdély külön tartomány, ugynevezett testvérháza lenni végleg megszűnik.

Az ugynevezett nemzetiségből folyó eddigi területek jogosultságának hatályon kívül helyezése által a kiváltságok végső maradványa töröltetik el, s az 1848-iki vívmányok egyik főkövetelménye: a nemzeti jogegyenlőség elve végleg érvényesítettetik.

Az erdélyi rész fűtiszteknek a közös magyar országgyűlés felsőházába lett formázási beiktatása a törvényhozási, az itteni megyéknek a közös magyar minisztériummal közvetlen érintkezésbe hozatala a közigazgatási egység nagy művét fejezi be.

Kielégítőnek csak azok nem mondják ez örömdetes eredményt, a kik általában nem szeretik, ha az eddigi vívmányok, melyekre még csak pár év előtt alig mertünk gondolni, — elismerőleg említettnek, kiknek circulusait megzavarja, ha elmondjuk, hogy ime: az erdélyi képviselők a közös magyar országgyűlésen ülnek; az erdélyi részek közigazgatását a magyar minisztérium kezeli, a n. várad-kolozsvári vasút, melyet Schmerling annyira ellenzett, épült stb. stb.

Nem szeretik pedig ez események hovatovább nagyobb mérvben szaporodását, a hangokat, melyek méltányolást szólnak e kedvező előmenetelről, mert érzik: hogy a föld mindinkább eltűnik lábunk alól.

Ezeknek csak azt mondjuk a híres olasz tudóssal, Galileivel: „e pur si muove.”

A „Kron. Ztg.” a királyföldi egyetem törvényhozó illetékességéről.

II.

A „Kron. Ztg.” a történelmi fejlődést s az általános állampolgári- és testületi jogokat biztosító államfensőséget vévén tekintetbe, azon következtetésre jut, hogy a törvényhozás összege a parlament és király közt van megosztva, mit csak az nem foghat fel, ki inkább érzi magát a község, mint az állam polgárának, s az állam által garantált jogokat kevesebbre tartja a községben élvezetnek. Hogy a törvényhozó hatalmat Magyarországon ama jelzett tényezők gyakorolják, tanúsítja az 1848. VII. tezik 6. §-e, mely az erdélyi érdekek képviselőit az egyesült törvényhozásra ruhazza át; erre mutat az erdélyi unio-törvény 1848. 2-dik §-e is, mely az unio részleteire vonatkozó munkálatot, mint anyagot, a közös törvényhozás elébe terjesztetni rendeli.

Igaz, hogy az 1848. VII. tezik 5. §-e Erdély mindazon külön törvényeit és szabadságait, melyek a mellett, hogy a teljes egyesülést nem akadályozzák, a nemzeti szabadságnak és jogegyenlőségnek kedvezők, elfogadja és fenntartani igéri. De hát a teljes egyesülés, a jogegyenlőség és a nemzet (állam) szabadságának javára szolgál-e az, ha a „Szászöld” kivételt képezne a többi törvényhatóságok között, ha berendezését nem a parlament és király, hanem az egyetem a koronával egyetértve intézné el. Kézzelfogható igazság az, hogy ez uton az állam szabadsága, a jogegyenlőség és az egyesülés megsértenék; az állam ezt a tényleges törvény értelmében nem tűrhethet, nem engedhet meg azt, hogy a szász municipium államot képezzen az államban. A „Wblt” mindenkinek egyenlő jogot követel, épp ezért egyik helyhatóság nem bírhat előjoggal a másik felett. Hiába akarja a Szászöld helyhatósági jogát az állam jogával egy színvonalra állítani, mert ez esztelenység, a kettő nem egyenlő. A politikai történelmi népegyediség követelése sem indokolt; ez csak az államban egyesült népet illeti meg és nem annak egyik tagját, valamely municipiumba csoportosított testületet. Ha a „Wblt” nem így gondolkozik, legyen őszinte, ne beszéljen

Sachsenland municipiumról, hanem szász államról; de azután bizonyítsa be ez állam egyediség történelmi politikai criteriumainak létezését is. Azonban ezt nem teheti, mert nem léteznek. Az államjogi megállapított fogalmak szétosztják a képzelt politikai nemzet körül vont nymbust, ha szintén éveken át használták is ama hibás elnevezést: a mi nem állam és nem tulajdonképeni politikai nemzet, a czimezgetés által, ugyan nem lesz azzá.

Lökjük félre — ugymond a „Kron. Ztg.” — a nagy szavakat, a tévuttra vezető bolygó fényt. Szóljunk, az adott körülmények szerint, csak azon törvény alkotó illetékességről, melyet a törvény enged a municipiumoknak, saját ügyeikben. A municipium e hatásköre nem nevezhető önkormányzatnak, mert emezt Angliában is épp úgy mint Magyarországon törvények szabályozzák, melyek az országos törvényhozás kebelében alkotottak. Az ország alárendelt kisebb területein a törvényhozás megengedi a szabályalkotás jogának gyakorlását, e joggal élnek a municipiumok és más testületek; e jogot követelhetik a szászok is bizonyos körben polgári, anyagi és szellemi érdekeik megővására.

A helyhatósági rendezer körében e jog alapján rendezhetők: hány tagból álljon a képviselőtestület; milyen legyen a tisztí személyzet és mekkora fizetéssel; a tanácskozó gyűlések ügyrendének megállapítása; évi előszámítások alapján megszabhatja a köztarvoson kezelése módját; lehet községi czélokra rovatokat tenni, kezelni a keblbi rendőrséget s a köztarvoson hasznos czélokra fordítani; végül a tisztviselők választása, beleértve az egyetemieket is. E részben reményli a „Kron. Ztg.”, hogy a parlament minél tágasb tért nyit a municipiumok számára.

A reformok megkezdését az érintett ügyekben már is lehetők tartja a „Kron. Ztg.” Az egyetem új ügyrendet dolgozott ki magának s behozta a feltétlen nyilvánosságot tanácskozási körül; kívánatos lenne ezt oda bővíteni, hogy a tárgyakat állandó bizottmányok előtanácskozási készítsék elő, a nagyobb tevékenység szempontjából; e térre léptek a városok és falvak is gyűléseiket illetőleg; részben utasítás nélkül hagyják egyetemi küldötteiket, köztarvoson kezelésén és hová fordításán is módosításokat tettek, ugy a gazdálkodás terén is, mindezekben még sok hasznost eszközölhetnek.

A „Kron. Ztg.” nézete szerint, az egyetem jelenleg helyhatósági és községi szabályalkotás által fontos javításokat tehetne; reformálhatná a képviselői rendszert, mert valószínű, hogy a minisztérium ajánlatait, a „szabad kéz” hatalmával fogva, megerősítene, addig is, míg elkészül a törvény az unio részleteiről, s a magyar és erdélyi municipiumok egyforma rendezéséről.

De az egyetem alkothatna teljes helyhatóságisendzert is, mintául vévén a megyei intézményt, s azt a kormány elébe terjeszthetné, mi azután anyagol szolgálhatna azon munkálathoz, melyet az országos bizottság, az 1848. 2. §. értelmében, a parlamenthez nyújtand be; ama javaslat felkötésével azt lehetne elérni, hogy a szászöldi viszonyok is számbavételnek a helyhatósági rendszer megalkotásánál. Hanem egy ily forma egyetemi munkát nagyobb súlyal bírva a kormány és parlament előtt, ha azt egy átalakított egyetem dolgozná ki, olyan t. i. mely a nép választásából eredett. Ezért, első teendő az universitás szabadelvű reformálása.

A „Kron. Ztg.” a történelmi és józan politika alapján elmélkedve, a lehető tartást szem előtt, s nem osztja azok bölcsejét, kik így szólnak a szászokhoz: nem fogunk mindent keresztül vihetni, hanem követelünk sokat, hogy legyen miből lealkudjunk. E vásári politikát némelyek a nyelv használatára akarják alkalmazni; feledik, hogy e kérdést a nemzetiségi törvény fogja megoldani, mi egy okkal több arra, hogy a municipális rendszer megállapítása is a parlament elébe tartozik minden helyhatóságot illetőleg, mivel nem keblbi ügy, hanem az államot lakó valamennyi néptörzs nyelvjogára vonatkozik.

Végül a „Kron. Ztg.” nem osztja azon aggodalmat, hogy a német elem elpusztul, ha ily hatalmat gyakorol a magyar parlament; az ily szerű aggodalmat vagy rövidlátás okozza, vagy az egyéni jóllét összeeserelése a nép javáért. A brassói lap igéri, hogy harmadik cikkében bebizonyítandja, hogy a szászok létét fenyegető veszély nem létezik, sőt a szász nép valódi

érdekei úgy fognak felvirulni, ha megmenekül a nagy politikai nemzet szerepétől, melyet némely nagyraavágó fia akasztottak nyakába.

Türr tábornok egyik nevezetes leveléből.

— — — — „Némelyek azt kérdik tőlem: miért szeretem a francia politikát? A felelet egyszerűen ez: azért, mert Franciaország többször ontá véré a szabadság eszméit s mivel a történelem minket arra tanít, hogy valahányszor Franciaország győz, vele egyidejűleg egész Európa előre halad, míg ellenesetben, Franciaország legyőztével a szabadság is eltűnik Európából. Midőn I. Napoleont 1815-ben legyőzték s Franciaország lealáztatott, nemsokára Italia hét részre daraboltatott és a Franciaország megtörésére közreműködött népek szabadság helyett bilincset kaptak. 1815-től 1848-ig, mi alatt Franciaországot győnge kezek kormányozták, láthatók, hogyan bukkott meg a szabadságharcz Italiában, Német- és Lengyelországban. 1848-ban fölkelt Franciaország s vele egész Európa fölébredt. De a szabadelvű vezérek egyenletlenkedése miatt a francia kormány karja elszibbadt, mire nemsokára a szabadságra törekvés sőt a népek maguk is, elnyomattak. Rövid idő múlva Napoleon császár vette kezébe a kormány gyeplőit s Franciaország ismét nagygyá lett, mert a míg az orosz csár már Konstantinápoly küszöbén képzelte magát — Napoleon császár ezt kiáltá: megállj, im itt áll Franciaország. Napoleon Angliával kezett fogva tudott a Keleten közbe lépni. 1859-ben Franciaország az olasz szabadság segélyére sietett, kikölt a nemzetiségi elvet, s ez által mindentől lökést adott a szabadelvű törekvésekre.

„De a mit én Franciaország magatartásában mindennél többre becsülök, ez az, hogy Franciaország abba Európába, mikép hozzon létre európai szövetséget, európai congressus útján.

„Erre már I. Napoleon is gondolt. Némelyek ugyan azt jegyzik meg, hogy ilyesmiről csak St. Ilonában elmélkedett — sőt a jelenlegi császárnak is szemére akarták lobbantani, hogy ez eszme mellett csak menekült korában küzdött. Láttuk azonban 1863-ban, hogy a francziák császára minden uralkodó fejedelmet meghívott az általános congressusra. Ez ugyan létre nem jött, de az indítvány mely benyomást tett, ugyanarra, hogy napról-napra erősödik a meggyőződés: miszerint csak az európai államok békés szövetsége vethet véget az állandó fegyveres békének, visszaadva a nemzetek nyugalmát.

„Ha nem létezik egy vakdühös gyilkos, már 1610-ben valósult volna IV. Henrik és Erzsébet királynő szép álma s Európa államai ma szilárd alapon állanának. A később kifejtett feltékenység s a versengés Franciaország és Anglia közt sokban súlyosítja Európa sorsát. — A francia liberálisok helytelenül cselekszenek, midőn Franciaországot a Rajna bal partjának bekebelezéseért harcra sarkallják; sokkal jobb lenne támogatni a kormány nemes szándékait; ugyint, nemesak vámegegységet, hanem védszövetséget is kötni az északnyugati kis államokkal, biztosítani állami függetlenségüket. Ily módon ugyan Franciaországnak le kellene mondania egy némely darabka föld bekebelezéséről, de másfelől sokat nyerne erkölcsi erőben.

„Ily eljárás mellett Anglia Franciaországhoz csatlakoznék s akkor sok kérdést, talán a keleti örökös kérdést is háboru nélkül lehetne megoldani Franciaország ily szerű magatartása bizonyára egyengetné a congressusra vezető utat, ebből kellene az új alapnak kikérülni: szabad államok egy európai szabad szövetségben.

„Ha ez minden államra nézve jótékony lenne, számunkra a Duna völgy lakóira nézve is sürgető szükség s egyedül lehetne mentő horgonyunk. E politikán kívül a jövőben egyebet nem ismernek, mint a katonai despotizmust, melynek első áldozatává lesznek a kis államok.

„Hogy a despota kormányok barátai, ügynökei e nemzetiségi-összeolvastott művet kedvelik, értem; de lehetlennek tartom azt, hogy a szabadság barátai, hii ígéretekkel álatva, avagy a feletti boszankodásból, mivel nem érhetek el mindent — közre működjenek, miután csak hamar meggyőződésnek arról, hogy ez által maguk számára kovácsolták a láncokat.”

A muszka csár és Mazzini.

A Miklós muszka csár és Mazzini között 1854-ben megkísérlett szövetségről az „Unita Italiana” okt. 3-áról ily fölfedezéseket hoz: „Ha nem csalódom, 1854-ben Miklós csár, nyíltan megtámad-

atván Angol- és Franciaország által, Ausztria részéről pedig magára nézve gyanus készleteket látván, nagy mérvű ajánlatokat tett Mazzininek, a ki, habár annyiszor halottak kiáltott is ki a királyság hívei által, még sem tűnt meg azért a népmozgalmak szíjőja s ura lenni és megmaradni. A mit az autocrata császár Mazzinót akart, az nem volt más, mint Ausztriának olasz tartományait fellázítani, vagy ha ez nem volna lehetséges, valamely más felszigeti országot forradalmi lángba borítani. — A császár ezen ajánlatára Mazzini így felelt: „Elfogadom az ajánlatot, el a kötelezettséget, s megteszek e célra mindent, a mi tőlem kitelik. Ha a császár nekem ily ajánlatot tesz, bizonyára vállalom sikerében hiszen. De értsük meg egymást jól. Ezen egyezmény közöttünk csak stratégicus mozgalom, és semmi más. Elvégezvén dolgunkat mind a ketten, ismét szabadok vagyunk egymás irányában. Sőt tudom, hogy a muszka császár, az első olasz lázadási mozgalomra, azonnal lépést tesz Ausztriánál, hogy ez saját ügyét a muszkávali barátságban keresse, s ha sikerül a császárnak Ausztriát magához csatolni, akkor egyesült erővel fogják az olasz mozgalmat elfojtani, melyet én, a császárt felszólítva, csináltam. Én ez esetben részemről szabad lennék Lengyelországban forradalmat gyújtani, s a császárnak háborút izenni.” — A császár, megszokván saját diplomatiájának kétértelműségét, meghökkenve és nyílt és határozott szavakkal, de talán mégis kötött volna Mazzinival szerződést, ha ettől monarchicus érzelmei vissza nem tartják; azért kérte Mazzinét, hogy közölje vele a módot az eszközökhöz, mikkel működni, s a személyeket, kik által vállalatát végrehajtani akarja. Mazzini e követelésnek ármányos és általában ügyére veszélyes voltát felismervén, a közlekedést a császár ügynökével megszakította, s a szövetség nem jött létre. — Az „Unita Italiana” ezen közlésére megjegyzi az „Unita Cattolica”: ezeket tudva nem foghatjuk meg, miért fogadtatnak nálunk oly szívélyesen a muszka császár családjának tagjai, a császár szövetségese pedig Mazzini üldöztetik, a ki, ha nem más, mégis csak olasz.

Egyletek és közintézetek.

Az erdélyi muzeum részére

olyó 1868-dik évi július, aug. és szept. havában beküldött adományok jegyzéke.

I. Könyvek: Révész Imrétől, a tiszántúli ref. egyházkerület véleménye az isk. ügyben. Debrecen. 1868. — A segessvári evang. gymnasiumtól, Programm, 1867/8. Hermannstadt. 1868. — Gr. Lázár Kálmántól, A lég urai, 1. 2. füz. Pest. 1868. — Stein János könyvtárából XVII. századi magyar nyomtatványok 6 kötet. — Pávay Vajna Elektől a növény-gyűjteményével együtt megvásárolt könyvek 40 köt. — A bajor kir. akademiától, Sitzungsberichte 1868. 1—3. füz. — A bécsi cs. kir. geolog. Reichsanstaltól, Jahrbuch. 1868. 2. dik füz. — A kir. főkörmányszéktől 44 db. nyomtatvány. — Brassai Sámuelről, The Athenaeum. 1868. I. félév. — Montedegoi Albert Ferencztől, Heves- és Külső-Szolnokmegyék leírása. Eger. 1868. — Hegedűs István jogásztól, Kollár, Analecta monumentorum. Tom. I. Vindobonae. 1761. — Botos Istvántól, I. köt. kézirat. — A bécsi cs. tud. akademiától, nyomtatványiból 3. köt. és 11. füz. — Toldy Lászlótól, Jais Egyed, mi legfontosabb szülők, nevelők nézve? ford. Toldy L. Pest. 1868. — Herbach Ferencztől, Beiträge zur Palaeontologie

TÁRCA.

(Nemzeti színház: Laube „Gonosz nyelvek” című 5 felvonásos színdarabja; egy vidéki színgazgató; Fehérvári és színtársulata; Mi az oka némelyek részvétlenségének a színház iránt? Kócsi Károly természettani felolvasásai.)

(+ +) A nemzeti színház sorompói nemcsak új tehetségeknek, hanem új daraboknak is megnyitja.

Legközelebb volt alkalmunk megismerni Laube „Gonosz nyelvek” című 5 felvonásos színdarabját, mely a bécsi „Burg Theater” látogatóit oly rég óta izgatomban tartja.

A „gonosz nyelvű” cimborákat, valamint szerző „bengáliai helytartó”-ját, inkább politikai, mint mélyebb drámai törekvés emelte fel a nap hőseivé. És ép azért, mert írójuk ezen látkört felvette szélesre terjesztette ki, helyi érdekű és pillanatnyi hatású; semmi fényesebb babérra számot nem tarthat.

Lanbenak meg van az az érdeme, hogy érdekes epizódokat terem, s meglepő ellentétei által mindig bir némi érdekelttséget költeni még a legbiggadtabb nézőben is. Jellemeit a mindennapi életből meríti, s hűn domborítja ki. Például a darab hőse Fischer tanácsos, ki a gyűlölt, túlvitt rendőri igazgatás egyik hatalmas oszlopa, a makacs és nyers bürokratát tökéletesen képviseli, s ép úgy a gyáva, ingadozó Szóda, eleven komikus alak, a mily sajátos, olyan élethű jellem s a társadalom egyik nagyon is égső sebe van általa érintve. A részletes bírálatot e lapok recensensére bizzuk.

Csak annyit még ez előadásra vonatkozólag, hogy a színház ma is tées volt, mint rendszeren tapasztalhattuk a jelen saison kezdete óta. Laubenak

Siebenbürgens. Hermannstadt. 1868. — Herczeg Sándortól, a földrajz elemei. Kolozsvár. 1868. — Lemhényi Bálint Ferencztől 7 db. eredeti oklevél a XVII. századból. — Filep Sámuelről 1 eredeti oklevél 1682-ből. — Glembay Károlytól, üdvözlét Kolozsvárra s a m. történelmi búvárokra Slavonia Külügyv. 1868. szept. 20. (kézirat.)

II. Régiségek és érmek: Gámán Zsigmondtól, 1 ezüst-pénz. — Kram Józseftől, 1 ezüst-pénz. — Haller Bélától, 1 ez. pénz. — Ugron Sándortól, 3 ez. pénz. — Voith Jakabtól, 1 réz-pénz. — Hantz Páltól 1 ez. pénz. — B. Gamera Gusztávól, 16 sarlószerep és 2 bronz-fejsze Maros-Bogátról. Görög Gábotól 2 réz-pénz. — Pekry Sándortól, 5 db. szabadkőmívesi jelvény. Szentkirályi Gábotól, 1 régi ezüst zsebkönyv. — Szathmári Károly tanártól 1 arany és ezüst gyűrű, kövek nélkül. — Kis Józseftől Dengelegről, egy régi vas gyűrű 3 darabban. — Fischer Lajostól, 5 csonttű Portusról. — Schütz Józseftől 3 db. ritkaság. — Szabó Lajostól 3 ez. pénz. — Dr. Szöcs Emiltől, 1 ez. pénz. — B. Orbán Balázstól 1 réz csákány Szt-Gerleztől. — Bedő Alberttől 2 ezüst, 2 réz-pénz Slavoniából. — Pap Antaltól 1 réz-pénz. — Bartha Lajostól (Ajtonyból) 2 ez. pénz és 1 ereklye-tartó. — Fekete Sámuelről (résztint cserében) 3 arany, 15 ezüst, 1 réz, 2 ón-pénz és egy régi szelencze malachit-cameoval. — Ifj. Benke Józseftől, Kolozsmegye pecsétje 1755-ből (vas) 3 ezüst- és 1 réz-pénz. — Kerekes Elektől, egy Kolozsvárt a Szamosban lelt furcsa alakú vas csákány. — Hajnik Jánosától 2 ez. pénz. — Tiltsch Jánostól 1 ez. pénz. — Ludvig Károlyina kisasszonytól 2 ezüst, 1 réz-pénz. — Szathmári Királyi Józseftől, Rákóczi Györgynek egy eredeti pecsétnyomója. — Gr. Zichy Domokostól, egy Réven talált arany-pénz. Torma Károlytól, egy obsidián kés és 3 db. apró kovaszerszám-törredék Kőfarkáról, egy és ős korbán ékszernek használt csiga Fel-Pestéről, 1 réz buzogány Dézsről, 1 bronz lándzsahegy, Bálványos-Váralyáról 1 nagy bronz csákány és egy kis bronz-törredék ugyanonnan, továbbá feles számú Borszról, és kőszerszám-törredék Kuduról és Borszról. — Vásárlás útján számos cserépedény és bronz-törredék a vasúti anyagárból Portuson.

III. Természeti tárgyak: Friwal-szky Jánostól, 17 bogár, 9 orthopteron és 3 hüllő. — Csató Jánostól, 14 bogár a Retyezátról. — Farkas Károlytól, 1 palax typhlus. — A tavalyi kiránduláshoz utólagosan 5 bogár, 2 pillangó és 5 légy a Vlegyászáról. — Schuster Károlytól 1 chrysomela lamina, 1 eurythira carniola, 1 carabus obsoletus var. carpathicus. — Csernátoni Lajos úrtól, egy esigeroszok Capra szigetéről és az Oceánból, mely csak meghatározás után lesz számba vehető. — Kozma Györgytől 1 kövesült (illetőleg vasasult) fadarab, egy patakából a mérai határon. — Vásároltatott egy vadmacska-kölyök. — Zsigmond Elektől, egy eleven aquila albicilla. — Szöcs Gézáttól, 1 strix otus. — Polgári Imrétől, 1 szörgolyó egy tehén gyomrából. — Janka Vietortól, 10 példány ritka növény Erdélyből, vásároltatott 1 coracias garrula. — B. Bánffy Dezsőtől egy nucifraga caryocatactes. — Dézsi Györgytől, egy ős csiga kőbe. — Juchó Ferencztől, 7 db. kőzet és kővület Helgoland szigetéről. — Hirsch Manóttól, egy borszéki mészsízig falevél bélyeggel. — Monyoki Samutól, egy ős csiga kőbe. — Horváth Páltól, egy markásit gömb törredék. — Ifj. Hosszu Lászlótól, egy kagylós kőzet. — Janka Vietortól, egy kis darab sodalit nevű ásvány Ditről. — Torma

ez új színdarabja sem hozott nagyobb közönséget össze, mint például a „Zsidó hölgy,” „Lucia,” „XI-dik Lajos” s a színpad került többi darabok nagy része.

Ily körülmények között épen nem irigylhető Fejérvári ur helyzete, kinek ép oly nehéz tartani magát és társulatát, mint a hadvezérnek csatát nyerni a megkívántatós szükséges erő nélkül, minek neve pénz.

Egy vidéki színgazgatót ismertem, ki folyvást arról panaszkodott, hogy az előadások gyér közönség előtt folynak le, minek következtében naponta közeledik azon kellemetlen catastropha, mit közönséges nyelven bukásnak neveznek. Ekkor, egy jóakarója tanácsa folytán, dráma-társulatát megerősítette, hogy a cithurnussal, Shakespeare szellemével ébressze föl az alvókat. Az operatio rosszul tört ki, mert felálltak némelyek a páholyokban s kinyilatkoztatták, hogy: az ő elcsúszás ideje lejárt: modern romantika, piquans francia csemege, főleg újdonság-kell, de abból is kevés, mert a különben is pangó nemzeti színészet nem elég erős arra, hogy a vidéket is geniekkal láthassa el, inkább operát, különben az abonálásból semmi sem lesz! „Legyen meg a te akaratod!” operát hívott össze a jámbor földi, s a drámát csak úgy rezervába tartotta, hogy mikor a prima donna elreked, előadathassa a „Peleskei notárius”-t, mely még nem ment ki egészen divatból. Most a földszint- és zártzsek-közönség interpellálta az igazgatót: minő gondatlanság annyit operázni! A muszika csak fülünknek hízog, elfáradt hatás alatt a gondolkodó tehetőség. Le az operával. Képzeltetni a szegény igazgató zavarát, midőn legutolsó jövedelemforrását is kimerítette, nemcsak dráma és opera, hanem még operett-társulatot is teremtett. Mind a három jó volt. Mi lett ezután? Megelőge-

Károlytól, 5 darab ásvány (ezek közt 3 db. arany-stufa) és 40 kővült csiga különböző helyekről. — A személyzet saját gyűjtése, 2 hüllő, 8 csiga, 100 rovar. — Csere útján jött Kócsi Károly tanár úrtól, 1 pernis apivorus és egy monstrosus fulica atra tojás, a melyért kiment 1 limosa melanura, 1 silvia nisoria és 1 sterna nigra tojás. — A gyűjteményből kisorolatott egy rosszul tömött és biányosan mérgezett sciurus vulgaris.

Közli: Finály Henrik, titkár.

— A Maros-Vásárhelyt felállítandó **Bem-szobor**-ra adakoztak a „K. Közlöny” aláírási ivén:

A „Kolozsv. Közlöny” szerkesztősége 10 frt, Bodor László 1 frt, Jónás Sándor 1 frt, Jakab Elek 5 frt, ifj. Filker Elek 1 frt, Elekcs András 1 frt, összesen 19 frt o. é.

NAPI HIREK.

— Kolozsvár és kolozsmegyei honvéd-egylet választmánya az idei augusztus 21-én tartott országos honvédgyűlés határozata folytán felhívja érzi magát a honvédek erkölcsi és anyagi érdekeit előmozdítása tekintetéből egy összeírást készíteni, a következő rovatokkal: 1) A felállítandó honvédségben kik kívánnak szolgálni. 2) Nyugdíjra vagy nyugszoldra kik tartanak igényt. 3) Kik kívánják magokat egyszer mindenkorra kielégíteni. 4) Kik a segélyre szorult özvegyek és árva, és végre 5) kik mondanak le minden anyagi segélyről. Felhívtnak tehát e célból a város és megye területén lakó bajtársak, hogy az összeíró bizottság előtt (b. monostorutca 170. sz. a.) idei október 24-től november hó 10-ig bezárólag naponta d. u. 2 óráig 4-ig írásban vagy személyesen jelentkezni sziveskedjenek. Kolozsvár és kolozsmegyei honvéd-egylet választmányának 1868. október 15-én tartott üléséből. Pap Áron, egyleti jegyző.

— Kolozsvár és kolozsmegyei honvéd-egylet idei november 8-án d. e. 10 órakor a Diána-termében évi rendes tisztújító közgyűlést fog tartani, melyre a t. bajtársak tisztelettel meghívtnak. Kolozsvár és kolozsmegyei honvéd-egylet választmányának 1868. október 15-ik napján tartott üléséből. Pap Áron, egyleti jegyző.

— A királyföld számára készüldő új municipális szervezetről újlag hall egyetmást a „Presse”, s pedig állítása szerint biztos kútforrásból értesül. Egyik közlebbi számunkban ugyan- csak e lap után már mutattunk fel ez új szervezet alakjából.

— A n.-szebeni román gyűlés ez idei utolsó ülése f. hó 19-dikén következőleg folyt le: Radulescu a dr. Maniu és Babesiu által támogatott azon indítványt teszi, hogy a congressus jegyzőkönyvileg fejezze ki azon kívánságát, hogy a fentebbi határozatok a lehetőség szerint csak ideiglenesen lépjenek életbe. Siaguna ő nmlga, valamint az aradi és karansebesi plébánások pártolva az indítványt, határozattá emeltetett. Erre Babesiu a szerb és román metropolikák szétválasztásából támadt differenciák kiegyenlítésére kiküldött bizottmány nevében azon javaslatot terjeszt elő: választassék egy állandó bizottmány, mely a szerb nemzeti congressussal való kiegyezési alkudozásokat vezesse. A javaslat elfogadtatván, a bizottmányba választottak: Balasiani, Joannovics György, Mocsonyi An-

dés és zsűfolt ház? Oh nem. Némelyek a páholyból nyilváníták, hogy csak világhírű művész- és művésznöket acceptálnak, s azoktól minden héten egy új opera kell, ezenkívül három régi; előbbieket okvetlen a jövő zenéjéből, a többi az igazgatóra bizzák. A zártzsek- és földszinten némelyek szabadkoztak az ellen: elég hetenkint egy opera, meg kell maradni a koloratur iskola mellett, le a jövő zenéjével! Még a karzat sem hagyta eldisputálni jogait, két népszínművet költött ki hetenként, csütörtök- és vasárnapra.

És lett chaos és zürzavar.

Az igazgató elkeseredésében így kiáltott föl: „Bezáróm a színházat, s addig ki nem nyitom, míg a közönség meg nem unja magát!”

Ugy lön. Hat hét múlva, a „Lúdas Matyi”-t, egy szép hétfő estén, zsűfolt színház előtt adatta. A mi nemzeti színházunk igazgatósága a tavalyi hét sovány hónap után másként fogta helyzetét. A közönség óhajátának mindenként elég kívánván tenni, oly opera-társulatot hozott össze, minővel még csak a pesti nemzeti színház bir, s e mellett erős dráma- és operett-társulatot alakított. Társulatunk oly ügyesen van szervezve, oly jeles tagokat bir felmutatni: a kik bárhol megállhatnak, s a rendezőség is kellő igyekezetet fejt ki, mindennemű újdonságokról is gondoskodva van, hogy ma már az előadások kifogástalanoknak nevezhetők, még pedig annyira, hogy biztos tudomásunk van róla, miszerint némelyek, kik ez előtt csak azért néztek el az előadásokról, hogy mulassanak némely színpadi botlás felett, s azokról saját nyök szerint reflektálnak, ma már kimaradnak azokról s csak alkalomszerűleg mennek színházba. Például közlebből, midőn egy régi népszínművet, „A cigány”-t adták meglehetősen tele színházban, az est jövedelme fényes volt, míg „Linda” ijesztő de-

tal, Popovics J., Babes, Bica, Radulescu és Popovics Zsigmond. Végül Joannovics államtitkár emelt szót s rövid, de meleg szavakkal azon indítványt tette, hogy ő exclájának a metropolitának — (Éljen kiáltások.) — a görög keleti román egyház körül szerzett érdemei elismerésül közösen fejeztessék ki. (Általános helyeslés.) Missies jegyzőkönyvileg kívánja ezt kifejeztetni. (Elfogadtatik.) Ő exclája Siaguna metropolita Joannovicsnak válaszulván, reményét fejezi ki, hogy nemcsak a congressus tagjai, de az egész metropolia összes tagjai, tekintve a congressus munkálatát, azon meggyőződéstől lesznek áthatva, hogy senki sem vendég többé a román egyházban, valamint hogy a román egyházi intézmények alapját a szabadelvűség képezi. — Ezzel az ülés eloszlott.

— A költségvetést illetőleg azt írják Pestről, hogy a miniszterek visszavették felemelt budgetjeiket; mert a pénzügyminiszter azokra a számok kéréhetetlenségével felelt, kimutatva, hogy a legelkerülhetetlenebbekre is alig jut ki a mindentől ostromolt pénztárból. Kimutatta, hogy Magyarország bevételé 147 millió, minek nagyobb részét felemésztí az államadósság kamatja; arra pedig, hogy az adót még magasabbra emeljék, senki sem igen mer gondolni, s ez valóban elég merészség is lenne.

— Színházi figyelmeztetés. A 128 bérleti előadásból álló, s az egész színi időnyre terjedő, kötelező, rendes bérlet folyó évi november 2-án kezdődik. A bérlet díjak hat egyenlő részletben havonként előre fizetendők. A november hóra eső első bérlet-részlet: Első emeleti közép-páholy 50 frt 67 kr. Alsó- és felső közép- (bétis) páholy 37 frt 35 kr. Másod emeleti felső-páholy 32 frt. Első emeleti erkélyszék 13 frt 35 kr. Első rendű földszinti zártzsek 9 frt 85 kr, másodrendű 8 frt. Tisztelettel kéretnek a n. é. bérlő uraságok, méltóztassanak helyek iránt folyó hó utolsó napjáiig rendelkezni, hogy azontul mások kívánatai teljesíthetessenek.

— Felhívás táncznövendékekhez. November 2-án a színháznaponként táncztanulási órák nyitnának. Résztvenni óhajók díj nélküli tanításban részesülnek, melyért kötelesek alkalmilag a színpadon fellépni. Ez előadásokra használatra lábbelit és jelmezt a színházi ruhatárból kapnak.

— A helybeli dalkör 27-re rendezett színelőadással egybekötött jótékonycélu hangversenye, nagy közönség előtt, szép eredménnyel folyt le. A dalárda néhány igen csinos piecel lepte meg közönségünket, melyek mindenike, de különösen a Wusching dalsokra általános tetszésben részesült. A cs. kir. zenekar hatással adta elő Littold „Robenspiere” című nagyszerű zenekölteményét, s mind ezt, mind pedig Strobl röpkiürte irt változatait a közönség zajosan megtapsolta. A Rajkai „Hasznos orvosság a nősülésre” című 2 felvonásos vígjátéka szintén kifogástalanul játszott le, a szereplők mindenike megálta helyét. A darab vidor kedélyben tartá a közönséget.

— A marhavész tárgybán a földmívelés, ipar- és kereskedelmi miniszteriumnak követező közleménye jelent meg: A keleti marhavész, folyó évi október hó első felében beérkezett hivatalos jelentések szerint, a pestmegyei gubacsi határon, komárommegyei Iza, — pozsonymegyei Kiliti, — békésmegyei gereadási és kiskondorosi pusztákon és mármarosmegyei Borsa községben ütött ki. A keleti marhavész tehát ez időközben:

ficit eredményezett, holott legelső operánakeseink működtek benne, még pedig úgy, hogy bizonyosan a pesti nemzeti színház deszkáin is, hol a belépti díjak háromszor akkora, mint nálunk, dícsőségesen megállhattak volna.

Az eddigi pártolásból, illetőleg pártolásihiányból, úgy látszik, hogy a közönség dráma- és népszínmű-kedvelő része, úgy a hogy, csak fenntartja kedvenczeit, míg az a rész, mely operát és operettet követel, s ezt a bérlet feltételétől tűzi ki, a legjobb operai- és operett-előadásról kimarad, holott a mult nyáron nem volt alkalma az időtöltésben válogatni, s erszénye e tekintetben épen nem volt igénybe véve.

No de másként lesz ez — mondják — nov. 1-én túl. Meglátjuk!

Ily körülmények közt mit eredményezhetnek helybeli tanár, Kócsi Károly tervezett természettani felolvasásai?

Ha jól emlékszünk, ez előtt egy évvel Maros-Vásárhelyt is alakult hasonló irányu kör; Mento-vich, Szabó Samu és Szász Béla tanárok a Teleki házban népszerű alakban irt tudományos értekezéseket olvastak fel ama város bájos hölgyei előtt. Szász B. egyik értekezése ellen a néhai „Sz. Közlöny”-ben cáfolatot is olvastunk, minek következtében a nemes tanár vissza is lépett. A mint tudjuk, ezen kör megszünt működni.

Nálunk tán több sikere lesz e hasznos törekvésnek, s nagyobb a tér is, melyben érvényesíteni lehessen. Mint értesültünk, már több lelkes hölgy felkárolta e kérdést, minek annyival inkább örvendünk, mert meg vagyunk győződve arról, hogy Kócsi úr előtt magas cél lebeg, s annak kivitelére meg tudja választani az alkalmas eszközöket.

1. Magyarországon mosonmegyei Bezenye, pozsonygyógyintézet, komárommegyei Izsza, máramarosmegyei Bors, — szabolcsmegyei Vencsellő, Orosz- és Para községekben, a békésmegyei gerendási és pestmegyei gubacsi határon jelentkezett, hol 2033 darab szarvasmarha-létszámból, 34 udvarban, összesen 308 betegedet meg, ezekből 75 meggyógyult, 153 elhullott, 37 beteg lebunkóztatott és 43 darab október hó 16-án még mint beteg orvosi felügyelet alatt maradt. 2. Erdélyben a vész ezen időközben Gyergyó főszékben Alfalu, Ujfalu és Csomafalva, Brassóvidéken Hermány, Prázmár és Botfalva, Kőhalomvidéken Garád, Szent-Zsombor és Sona, Fogarasvidéken Vajda- és Teleki-Réce, hunyadmegyei Iszkrón, Barbatján és Tamástelken, Udvarhelyszékben Zetelaka, Naszódvidéken Major, Alsó Fehérmegye Alvincz, Fogaras községekben, végül Kolozsvár és Nagyszeben városokban uralgott, hol a vész kiűzésétől kezdve 24.407 szarvasmarha-létszámból, 733 udvarban összesen 2398 darab betegedet meg, ezekből 881 meggyógyult, 1325 elhullott, 25 lebunkóztatott és 167 darab, mint beteg felügyelet alatt maradt. A vész terjedésének megállítására és elfojtására mind a két országban, a fennálló állat-állomány-szabály-rendeletben foglalt övintézkedések egész szigorral foganatosítottak. Erdély és Moldva Oláhország között a szarvasmarha és attól származó nyers termékekkel való közlekedés teljesen betiltatott, Erdély- és Magyarország között pedig csak bizonyos csekély számú belépti helyeken, s ott is csak 10 napi veszteglés után engedtetett meg. Pesten, 1868. évi október 24-én.

— Ismét égerségről tudósítanak Kőhalom környékéről, továbbá Szebenből és Fejérvárról is. A Királyhágón túl hasonlóan egymást érik a rendkívüli égések.

— Az erd. kir. postaigazgatóság hirdetése szerint Hévíz helységben f. évi nov. 1-től kezdve postabívatalt fog működtetni. Teendői: leveleket s székérpostaküldeményeket, utóbbit azonban egyenként csak tíz font nehézségig felvenni és kézbesíteni. Összekötést a hetenként négyszer átjáró kőhalom-sárkányi küldőnc kocsipostájárral nyelend.

— A székelyek Biharba telepítése ötletéből több odaváló birtokos elhatározta személyesen utazni a székelyföldre, honnan több munkást áttelepíteni akarnak. — Így hatott a hagyományok uradalom példája.

— Tudjuk, hogy a pesti posta, a már sokszor felemlített fogadóbeli okok folytán rendszeresen érkezett városunkba és sokszor oly későn, hogy egy szorosan a hivatalos órákhoz ragaszkodó postabívataltól bizonyosan nem vehette volna ki lapjait az nap a közönség. Hogy ez nálunk másként történt, azért az elismerés különösen postai igazgatónkat és egyik postászt Pongráczot illeti. Reméljük, hogy a közönség irányában tanúsított e dícséretes buzgalomban továbbra sem fognak el-lankadni.

— Seps-Szent-Györgyről írják: Mult augusztus hó 19-én kiserők örök nyugalomra az erdélyi magyar irodalom egyik szép reményű munkását tks. Demeter Sándor urat. A még csak 36 éves jeles készütségi fiatal éppen akkor ragadta el a halál vész angyala testvérei: s őszinte tisztelőinek szerető köréből, midőn több évre kötelezett magán nevelői pályájának már már végéhez közelédvén, a számára biztosított tiszteletdíj mellett,

BOLYAI BOLYAI FARKAS

Tragoediái.

III.

(Folytatása és vége.)

A mese, tárgyahoz képest, rövid, egyszerű, szabatos és átgondolt. Azért mondjuk, hogy tárgyahoz képest, mert a mese rendszeren annak befolyása alatt áll; netünk szerint, nem mindenkor a felfogástól s teremtképeségtől függ. Főadatok a mesének, hogy soba se legyen túlságos széles körű, mert akkor a közönség figyelmét több oldalról vévén igénybe, fárasztani fog; vagy, ha több irányban halad, a mellett, hogy a mű egyöntetűsége elvész, lazul, s hőse jellemében a következetes fokozatosság lesz megbontva. Innen van az, hogy akárhány színmű, sőt még a nagy britt költő darabjai közül is némelyek nem szílnék kellő színpadi hatást, s azért nem is adatnak.

„Pausaniában” minden cselekvény az alap-esszme természet szerinti és motivált következménye. Körülte összpontosulnak és jelleméből folynak ki a tények. Majd semmi sincs felesleges benne, a mi van is, inkább a színpadi hatás rovására esik, de a mű lényegén nem sokat változtat. Az tehát, hogy felesleges jeleneteket használna, nem áll.

A tragoedia kül és bel alakjára kellene még rövid pillantást vetnünk. Ez a kidolgozás és berendezés.

A kidolgozás ha nem is hibátlan, de nagyrészen el kell ismerünk tökélyét. Pausaniás, már első fellépéskor alkalmával, teljes fényben tűndöklök, mint spártai hős, míg másfelől az örvénybe sodort bűn magvát is láttatni enged, mely fokozatosan nő és fejlődik, míg végül csak a szenvedély nyomul előtérbe, teljesen aláveti magát a viszonyok súlyának, melyek reá nehezettek. Önmagától ered a bűn, s csak fokozza azt Szelima, ki reá atyja biztatásából morális pressiót gyakorol. A hős tetteit

lelke nemes irányának szabadabban hódolhatni ki-látása nyílt. Hogy a valódi műveltség s erkölcsi tisztaság mily kiváló méltatásra számíthatnak, azt eléggé tanúsítja a gyász tiszteletre megjelent résztvevők feltűnőleg nagyszámú serege is. De közelmérést érdemlőleg tanúsítja azt különösen három-széki birtokos báró Szentkereszti István ö mltága, ki egyfelől az idvezült jeles tulajdonainak nagyra-beecstülése, másfelől egyik fia irányában kintüntetett szívellyessége által indítatva, Demeter Sándor emlékének megörökítése végett, az általa kegyelt sepsi szent-györgyi református tanodánál egy 100 forintos alapítványt tett le, azon emberbaráti meg-hagyással, hogy annak évenkénti 6 százalékos ka-mattjai, vallás felekezeti különbség nélkül, e tanoda arra érdemes szegény sorsu növendékeinek adas-sanak ki jó erkölcs és tanulási buzgalom megju-talmazásául.

— Számítgatják, már, mikor ül össze az új képviselőház; eredménye, hogy alkalmasint márcziusban lesznek a választások s a ház jövő májusban nyílik meg.

— A „N. Fr. Presse” jelenti, hogy a reichs-rath nov. 8-tól decz. közepéig elnapolja üléseit. A delegatiónok nov. 12-én nyitottak meg. A magyar országgyűlés decz. 10-én záratik be, a reichsrath újból megnyitása decz. 15-én leend.

— Az új must ára Szászváros táján — a mint a „M. P.”-nak írják — rendes 50—70 krnyi árról 1 ft 20 kr-ra, tehát majdnem kétszáznyira föl-emelkedett azon körülmény folytán, hogy a vasut-ról mintegy 1000 hordó szállított le, melyeket onnan megtöltve kellend elszállítani.

— Az emancipatio hatása néha nem várt módon nyilatkozik. Miskolcon, írja a „B-d”, egy új polgártárs, ki különben elég pénzes ember is, azóta követeli, hogy i-vel végződő nevét y-nal írják, s ha nem így történik — nem fogadja el a küldeményt. Egy más curiosum azon vidéken az, hogy néhány füveg hutabeli munkás elevenen elfo-gott az erdőben két felöltött szarvast.

— Az oktatástügyi miniszterium részéről érdekes kimutatást olvasunk jogakademiánk mult évi állapotairól. E szerint mult évben a kilencz ál-lam és kath. intézetben volt összesen 2395 tanuló, tanár pedig 64, mi a mult évhez képest 111 fő-nyi szaporodást mutat a tanulóknak. Általában a hallgatók száma növekedett minden intézetben, ki-véve a nagy-szebenit, melyen nagy apadás állt be, 53-mal kisebb levén a szám az előbbi évnél. Az egyes intézetek közt első helyen áll a pesti egye-tem, 1052 hallgatóval és 15 tanárral; következik a pozsonyi akademia 327 hallgatóval, kik közül magyar 303; a kassai 168 (magyar 137); a nagy-várdi 214 (magyar 162); a győri 52 (magyar 51); az egeri 108 (mind magyar); a pécsi 93 (mind magyar); a kolozsvári 269 (magyar székely 204); a nagy-szebeni 116 (magyar 26) és így csupán a szebeni akademián van a magyar elem kiseb-b-ségben, a többiekben uralkodó számmal tünik fel.

— A közös hadügyminiszter által a hadseregben megállapított reformok — melyek mind 1869 január elején lépnek életbe — a következők: a törzskar szervezése, a hadi archivum s a föld-rajzi intézet beolvasztása; a hadügyminiszterium s a hadparancsnokságok ujjaszervezése; katonai in-tendaturák felállításai; a tüzérségi szertár, valamint a múltani csapatok átalakítása; egy új szolgálati és előléptetési szabályzat kiadása; az orvosi és egész-ségügyi ág reformja.

sehol sem hagyja el a logikai következetesség s lélektani indoklás. Még a bukásban sem. Pausa-niás, midőn kardjába ereszkedik, önmaga szolgál-tat igazságot a nemesis hatása alatt. És ez által elég van téve a költői és erkölcsi igazságnak. Nem tekintve a történelmi tényeket, a költő, sza-badságánál fogva halálra ítélthette volna hőst az ephorusok által is, s végrehajtott volna rab-szolgát, vagy a bakó, de akkor csak a polgári bünt látnók benne megtorolva, s elveszténé a da-rab morális hatását, mely így teljesen el van érve.

Általában szólva, Pausaniás teljesen kikere-kitett alak.

Szelima, megjelenésekor tiszta, lángoló sze-relmet mutat Pausaniás irányában. Később azon-ban, midőn elárulja szerelmét atyjának, szövetke-zik vele Spárta megbuktatásáért, kötelezi magát, hogy a hőst szívével teendi rabbá. Itt elveszti a szerelem báját, mely a naivságbán nyilatkozik, el-veszti Szelima nagyságát a szerelemben, a fiatal hölgy intriciussá törpül alá, s a néző megvetést érez irányában. A jellem ilyes befekettítése helyte-len, mert Szelima már azáltal, hogy a politikai vi-szonyokat ismerve a Pausaniás szerelmét óhajtja, s töle esküt kér, tragoedia személylyé nőtte ki ma-gát és ezért elég lett volna az által bűnhődni, hogy választottjától örökre elszakítottatik, sőt még a végmegsemmisülés is indokolva lett volna, ha tekintjük, hogy a nő, mint a tragoedia személyei a viszonyok súlyá alá vannak vetve. Ez tehát hi-bául tudható Bolyainak annyival inkább, mert Sze-lima, mint bukott nő, a teljes igazságszolgáltatást kikértüli.

A Pausaniás anyja, mint sajátos jellem, felette feltűnő, de nem mondhatni, hogy cselekvé-nyei mindenütt egyformán lélektanilag indokoltak. A spártai nő, ki feltétlen, jó honaszony, hazája sorsán szeretve csúng, s midőn meghallja, hogy fia a Xerxes leányát szereti, legelső, ki Pausaniást

— Petőfi költeményei egyre jobban terjed-nek a németországi olvasó-közönség körében. Most is jelent meg egy új kötet. Címe: „Alexander Petőfi”, fordítója az ismert Opitz Tódor, kiadója pedig Beck Frigyes. Tartalmát képezik: a „Tündér-álom”, „Salgó”, „Bolond Istók”, „Szécsi Mária”, honfi- és forradalmi dalok. A mű az ugyane szerző által fordított „Lyrische Gedichte Alexander Petőfi”-e című munkának folytatásául tekinthető, annál is inkább, mert Petőfi életrajza is közli és pedig oly terjedelmesen, mint a hogy eddig még nem volt közzétéve. A finomul kiállított, 372 nyolczadrét lapra terjedő munka ára 2 ft 30 kr. Deák Fe-rencz egy, a fordítóhoz írt levélben, hol kiválólag Petőfi fordításának nehezégeiről szól, kinyilatkoz-tatá, hogy az ügyes fordítónak munkája sikerült, s köszönettel tartozunk neki.

— Az „Ország” biztosító intézet ügyében, mint halljuk, 15,320. szám alatt a közgazdasági miniszterium rendeletet intézett Pestváros közönsé-géhez, melynek értelmében a nevezett intézet ala-kuló közgyűlése, mint olyan, el nem ismertétvén, ezen gyűlés határozatai, s az általa eszközölt vá-lasztások megsemmisítettnek. Együttal intetnek az alapítók, hogy óvakodjanak személyes felelősség terhe mellett, mindennemű lépésektől vagy intéz-kedésektől, melyek mássa, mint a társulati tőke beszerzésére vonatkoznak. Az intézet részéről ko-rábban közzétett azon állítás ellenében, mintha a szűkségtől 10,000 részvény az alapítók által már aláíratott volna, ugy értesülünk, hogy a közgyűlés-kor csak 934 részvény volt még aláírva. A mi a kormány eljárásának óvatosságát eléggé indo-kolja.

— Kivonat a Kolozsvár sz. kir. városá-ban 1868-ki szept. 18-án megújult keleti marha-vész következményeiről, azon évi október 25-dike estéig bezárólag: Járványos 22 udvaron s 2 mező-részen megbetegült 126 darab. Ezekből meggyó-gyult 24 drb, elhullott 76 darab, lebunkóztatott 3, van beteg 23. A járványlepte marhalétszámból van még gyanus 40. A veszteglési időt kiállott gyanu-sokból fölmentetett 5 db. Kolozsvárt, október 26. 1868. Filep Samu, id. polgármester.

Nemzeti színház.

Oktober 23-án: „Gonosz nyelvek és a vörös könyv,” szintátek 6 felvonásban, irta Laube Henrik, fordította Császár Miklós. Takács, Fischer szerepében némely helyt jól alakított, azon-ban párszor azáltal hibázott, hogy a Strásze esa-láddal szemben szenvedélyességet fejezett ki, holott a rendőrtanácsos sem haragot, sem gyűlöletet nem érez, ő csupán a hivatal embere s érdemekre tö-rekszik. E mellett öltözetében sem volt elég gondos. Szilágyi mulattató komikus alak volt; a gyáva, in-gadozó, de azért mégis rosz akarattal telt Szóda magányzót helyesen fogta fel, s eleven játéka nem egyszer hozta zajos nevetésre a közönséget. Több versen meg lön tapsolva és kihiwa. Zach Julián gróf (Kovács Gyula), Strásze Károli (Fejér-váriné), Mionna (Szépné), Herta (Albisi Anna) sze-repek jó kezekben voltak. Megemlítjük még Hu-benai Ida fiatal kezdőt, kit már több versen volt alkalmunk látni kisebb naiv szerepekben. A szin-pad deszkáin elég bátran áll meg, szerepét rende-sen hibátlanul mondja el, hanem gyakran Boér Emmára emlékeztető egyhangú szavazata helyett

hazaárulónak kiáltja ki; megtagadja irányában a szeretetet, szétszaggat minden vérségi összekötte-tést, még azt is, mit nem volna szabad. Megtagadja, hogy anyja, midőn egész Spártában senki sincs, ki kardot döfjen bele, sőt a nép megbocsát s hatal-mát vissza akarja adni.

Ösmervén a spártai jellemek sajátosságait, so-kat meg lehet engedni a költői szabadságnak, de itt nem látnunk kellő lélektani indoklást. Anyuival inkább nem, mert az anyja egyik perczben meg-öleli fiát, s más perczben kardot szegez mellének.

A jellemekben ezekre látnak szükségesnek kiterjeszkedni, hogy a tragoedia fény- és árnyol-dalai lehetőleg kitűnjenek.

Mi a berendezést illeti, nem sok kifogás le-het ellene, csupán annyi, hogy a bonyodalom az 5-dik felvonás közepéig tartván, a kifejlés kissé siettetett, azonban ezen hiány nagyon kis árnyat vet az egész műre, mely, ugyazólva, észre sem vehető.

Hogy a Bolyai tragoediáinak általában, s így a „Pausaniás”-nak is színpadi élete nem volt és nincs, legnagyobb oka annak a gyakran használt monologokban rejlik. És hibául tudatik fel, habár a mű becsét kevésbé rontja, mint az előadhatást gátolja. Monologjai tagadhatlan, hogy szépek és sokszor helyén használja, csak hosszadalmas.

A költő általában jellemzik, a hasonlat és ellentétek, melyeket hol monologjaiban használ, hol szereplő személyekkel mondítja el. Hasonlatai gyakran merészek, mindig meglepők és szépek, például midőn Artabáz Xerxeshez szól: „az ő királyuk éjjeli égés langja (Spártát érve), mely az ő selsein (Pausaniás) rohan, remítő világot sít-ve az elsárgult ábrázatokra...” sat. Erős és találó kifejezése a félelemnek. Milyen szépen festi a drá-mai küzdelmet, midőn Pausaniás kedvesének és hazájának is egyszerre eleget akar tenni: „mivel tudjam megengesztelni? (Szelimát), semmit sem

türekedjek kissé változatosb lenni a hanghordozás-ban, különben tüzetesebben majd csak akkor szó-unk róla, ha nagyobb szerepben lépend fel.

Oktober 24-én: „Linda.” Ez előadás egyike volt a legsikerültebbeknek. Kár, hogy ez is üres ház előtt folyt le. Valóban nem tudjuk elképzelni a közönség részvétlenségének okát, s még kevésbé azt, hogy minő kilátásunk lehet jövőre jó szintár-sulatra, ha az idén igazolva lesz, hogy az nálunk fenntartani magát képtelen.

Oktober 25-én: „Czigány.”

Oktober 26-án: „Gonosz nyelvek.”

KÜLFÖLD.

Gróf Tolstoy orosz közoktatási miniszter var-sói beszéde sokkal jelentékenyebb, mint az orosz csár által Thurn-Taxis herczeghez intézett szavak, mert a panszlavismus által helyezi kilátásba a len-gyel kérdés megoldását. E panszlavismus nem csu-pán az orosz jogar alatt élő fajok fusióját jelenti. „Mindazon szláv fajok — mondá a miniszter — melyek reszkette várokoznak, a koloss, a sok milliónyi orosz néptől várhatják sorsuk elűntését.” Világosabban is kihívóbban még egy orosz állam-férfi sem nyilatkoztatta Oroszország providentialis hivatását: Minden szláv népfajt, még az ausztriai-akat és törököket is jogara alá gyűjteni, és az euró-pai nyugat ellen harczra vezetni.

A berlini „Autograph. Corr.” nagy előnynek tekinti, hogy Badennek a dél-német katonai érte-keztelen jelenléte minden más kormány netaláni külön-törékvése elé gátat vetett. Az augusztusi sző-vetségek mellett, melyeket a kérdéses 3 kormány mindegyike magára, s csupán háboru esetére kö-tött, a béke esetére való közönség hiányzott. Ba-den részvétele biztosítékot nyújt aziránt, hogy az értekezlet határozatai béke esetére is bizonyos ka-tonai intézmények egyöntetűségét, s ezzel — a dél-német államok eddigi kölcsönös elszigeteltségével szemben — a katonai ügyekben bizonyos technikai haladást fognak előidézni. Az említett lap hajlandó egy oly üdvös előkészületi stadium létezésében hinni, mely alatt előintézkedések tétethetnének arra nézve, hogy az 1866-ki mozgósítások a Majnán tul ne ismétlődhessenek. Ezért bármily sok, vagy in-kább bármily kevés jött légyen is létre a dél-német értekezletben, a valóban hozott határozatok nem lesznek károsabbak a német nemzet véderejére nézve, mint az eddigi állapot.

A „Times” pesti levelezője konstatálja, hogy egész Bulgária nyugodt, és minden a török lapok által terjesztett ellenkező hírek alaptalanok, mert augusztus 21-ke óta nem lépte át a Dunát fegyve-res banda. Utóbbit azonban a levelező sem tagadja, a bolgár comite világos nappal toborozta és gy-a-korolta be Bakurestben és látta el fegyverekkel az állam fegyvertárából a bandákat, mi iránt a török, franczia és angol kormányok bizonyítékokkal bírnak.

A „Correspondance du Nord-Est” az orosz csár és Thurn-Taxis herczeg közötti társalgásra vonatkozólag azt írja, hogy a csár a legnagyobb nyájassággal viseltetett az ausztriai követ iránt, s felhasználni kívánta az alkalmat barátságos érzel-meinek kifejezésére, különösen Ferencz József csá-zár személye iránt. „A csár — ugymond a fen-idézett lap — nagy aggodalommal látszott a spa-nyolországi események iránt, valamint hogy nagy

adhatok neki, hogy azt Spártától ne vegyem el. Hát ellenséges felekből alkották-e szívünket az is-tenek?” vagy midőn Szelimának szerelmet vall: „az ég oly közel van; csak a te ajkad választunk el s nekem az egész poklon át kell rotonom, míg megtalálom.” Más helytt pedig szintén Szelimához: „csak úgy lehetünk egymást megérdemelt barátok, ha ellenségek leszünk a földön.”

Hasonlatai és ellentétei néhol Shakespeareo emlékeztetnek, s mindenütt e szép fantazia, emel-kedett lélek tünik ki belőlük. Képes dictiók-nak, miként Toldi nevezé, épen nem mondhatjuk. Más tragoediára még inkább alkalmazható volna ezen megjegyzés, mint erre. Innen is látszik, hogy mennyire elhanyagolta mindig a kritika Bolyait, s hogy mindig csak feltételeken volt tanulmányozva. Bolyainak inkább irmodora nehézkes néhol, mint hasonlati és képei, melyek a miatt gyakran ve-szítene bájjaikból.

Kisebb részletekbe nem bocsátkozunk jelen ismertetésünkben, melyben különben is csak kivo-natilag kívántuk tárgyalni „Pausaniás”-t. Csak any-nyit kívánunk még általánosan megjegyezni, hogy a Bolyai Farkas „Pausaniás”-a, ha nem is épen teljesen correct mű, de kevés gyöngye oldalai mel-lett a jelentékeny magyar színművek sorába he-lyezhetjük, sőt bátran kimondhatjuk, hogy tragoe-diáink között első helyet foglal el. Hogy színpadra hozható legyen, mindenesetre, már ódon stylusáért is, átdolgozást igényel, mi, ha megtörténik, szinpa-dunk sokat nyerned benne. Még pedig annyival-in-kább, mert vajmi kevés történelmi tragoediánk van!

Ezzel bezárjuk ismertetésünket, azonban, ha szűkségességet látandjuk, tárgyalni fogjuk a Bo-lyai többi tragoediáit is.

(—r.—o.)

nyugtalanúságot látszott elárulni azoknak bekövetkezhetősége miatt a monarchia elve nézve. Ez okból a fejedelmek egyetértésének szükségét hangsúlyozta a fenyegető forradalommal szemben, s kiemelte a szükségét a régi kötelek megújítására. Visszatérve a multra, a császár kijelenté, hogy a politika, mely hajdanában a három északi udvart egyesíté, a leghelyesebb, a legbiztosabb s a legröbáltabb volt, s hogy az mindannyian a legnagyobb biztosítékot nyújtja. Hozzátevé még, hogy a jelen körülmények közt nincs semmi kíváncsabb, mint az ezen politikára való visszatérés, melyben Ausztria biztosságot és nyugalmat talál. Tovább menve, az Ausztria és Poroszország közötti viszonyokra vonatkozólag úgy nyilatkozott a császár, hogy ő belátja, hogy a történet események után a viszony Ferencz József császár és Vilmos király között kissé feszültebb lett, s hogy ez Ferencz József császárra nézve csak természetes.

A „Saturday Review“ úgy vélekedik, hogy az európai nagyhatalmak közt három már helyze-

ténél fogva sem eszközölhet nagyobb mérvű lefegyverzést. A még mindig függőben levő keleti kérdéssel, s közvetlenebbül az aldnai fejedelemségekkel szemközt Ausztria tetemes lefegyverzés által önmagát gyöngítene. Oroszországnak Közép-Azsiában, Angolországnak pedig Keletindianában és gyarmataiban van szüksége hadaira.

A mi a más két nagyhatalmat illeti, Poroszországra nézve a terjedelmes lefegyverzés már azért sem volna lehetséges, mert ez annyit tenné, mint lemondani eddigi védelmi rendszeréről. „Már pedig ilyesmit követelni Poroszországtól“ — jegyzi meg a „Saturday Review“ — „körülbelül olyan volna, mint ha Angolország felszólítaná, hogy csatornai flottáját Franciaországnak ajándékozza.“ Franciaország, a nevezett hetilap nézete szerint, azon állam, melyet helyzete és fekvése legkevésbé kényszerít nagy hadierőt tartani. Ilyesmit azonban Franciaország egymaga, a mint már ismételve ki is jelentette, soha sem fog kezdeményezni.

A „Standard“ még tovább megy, s egyene-

sen azt hiszi, hogy a lefegyverzési terv kártékony volna inkább mint kedvező az európai államok békés egyetértésére nézve. E felett ilyes lefegyverzési terv, a mint első pillanatra látható, csak egy congressus által volna kezdeményezhető. Már most, ha a congressus valamely egyes államot lefegyverzési javaslatának elfogadására hívna fel, az egyes állam pedig nem látná jónak a felhívást elfogadni, mi volna természetesebb, mint hogy e felhívás mintegy az egyes államra hárítaná egy jövő háborút a felelősséget, következésképp valóságos idésznek volna tekinthető.

A „World“ s a „New-York-Herald“ levelezői megcáfolják azon közlést, mintha Chase főbíró Grant tábornok jelölését pártolná. A francia canadaiaknak egy Springfieldben — Massachusettsben — tartott gyűlésében oly határozatok hoztak, melyek a confederatiót kárhoztatják, s Canadának nézve az annexiót vagy a köztársaság föllállítását pártolják.

UJ POSTA.

Bukurest, okt. 26. A Maguráli-főle jószágot — Bukurest mellett — egy Mazzinista társaság megvette, oly célból, hogy a keleti mozgalmat ottan összpontosítsák. Garildi Menotti és Ricciotti oda várattik. Maga az öreg Garibaldi is oda fogna jönni a tavasszal.

A román kormány elküldé válaszáat a Portára, a bulgáriai fölkész csoportok tárgyában. Egy harmadik lovas-ezredet fognak állítani. A bojárok közt aláírási ív kering, melynek czéja: III. Napoleonnak mint Románia jóltevőjének szobrot állítani. Ezen aláírás egyuttal egy tüntetést is felkelt, mint a panszláv izgatások ellen való óvás.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Október 28-n: 5%. Metaliques 100 ft 57.30, 5%. Nemzeti kölesön 100 ft 62.50. Kamat 58.50, 1860. Kölesön 84.40. Bankrészvény 786. Hitelezési részvény 200 ft 209.80. London 10 ft st. 100 ft 23 1/2, kr 115.60. Ezüst 113.85. Cs. királyi arany 5.50 1/2.

Erdélyi földteh. kötv. oct. 27-kén: 70. 50.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Egy (353) (4-5) BLADAS nagyban és egyenként.

A jelen színházi idényre
OPTICUS BOSCOVITZ A.
új árjegyzéke,
Kolozsvártt a főtéren.

- 1 acél szemüveg 70 krtól 5 frtig
1 orrsíptető 1 frtól 5 frtig
1 orrsíptető ezüst v. tajok 3 ft 50 — 6 frtig
- 1 színházi láteső 5—50—100 frt.
1 légmérő 7—36 frt.
1 hőmérő 60 krtól 8 frtig.
Rajzeszköz, svájci 1 frtól 40 frtig.
Különböző kéz-üvegek 70 krtól 8 frtig.

Figyelemre méltó! A látó kimélete és fenntartása gyakran czélszerű szemüveg által eszközöltetik, s czélszerűtlen vagy biányosan választott szemüveg által könnyen lehet azt veszélyeztetni. Pontos tehát tudni,

hogy a szemüveg választása nálam nem bízatik a szükeglőkre,

s hogy a szemorvosok utasításai nálam pontosan teljesítetnek.

VIDÉKI kereskedőknek acél, pakfong, szaruba foglalt tojásdad és ke-rek szemüvegek tuczet száma 3 ft 60 — 10 frt. Orrsíptető tuczet száma 5 — 10 frt. Öt tuczet egyszerre vásárlásánál tökéletes választékot adok, hogy minden szükeglőnek meg lehessen felelni.

Minden e szakmába vágó tárgy **igazitásra** vagy cserébe elfogadtatik. Megrendelések az összeg beküldése vagy postai utánvét mellett teljesítetnek és kéréstnek

BOSCOVITZ A-hoz

Kolozsvártt, főtéren czimeztetni.

(373) (1-6)

Alólírtak van szerencséje a nagyérdemű t. cz. közönséget értesíteni, misze-rint a főtéren a „Tivoli“ alatt lévő

esztergályos és hangszer raktárát

fris árucikkkel dusan ellátván, nála a lehető őső árban találhatók: finom tajték dobány- és szivar-pipák, valódi borostyánkő szivar-szipkák, borostyánkőves török csibok szarok, jószág megfya pipa és szivar szipka szarok, török és valódi sel-meczi cserép pipák, s több ezen szakmához tartozó apróságok; nem különben mindennemű **rész és fa-fűvő úgy vonó hangszerek**, s minden ezek felszerelése-re kívántató vonók és hurok a legnagyobb választékban. Továbbá **biliárd lab-dák és tákok**. Végre mindezen cikkek kijavítására is vállalkozik.

A nagyérdemű t. cz. közönségnek pártfogását jövőre is remélie

Kovács Péter, esztergályos és hangszerkészítő.

(210) (12-17)

Ajánljuk jeles

géphajtó-szíjainkat,

melyek erős színbörből készitvék,
gummi- tömlők, tömölemezek sat.
gép- faolaj, legfinomabb

ZSÁKOK,
swájci köszörü kövek, sikamlók,
valódi lafertek,
budai malomkövek.

Terjedelmes árjegyzékek kívánatra ingyen

GEITNER és RAUSCH,
Főút, 2 sz. Pesten.
Mehlmarkt, 10 sz. Bécsben.

Locomobile-szíjak.

(351) (3-3)

TRANSYLVANIA
által. kölcsönös biztosító társaság.

Van szerencsénk tudomásra hozni, hogy Kolozsvár és környékére néz-ve **HALLER SÁNDOR** urat és melléje **HÖHN LIPOT** urat ügy-nökönknek kineveztük és őket egyelőre fölhatalmaztuk, alapítási tőkénk szá-mára aláírásokat és az ezekért begyűlő pénzeszegeket is elfogadni.

Aláírási föltételek:

1. Az aláírásnál az aláírt összeg tíz százaléka teendő le; további husz százalék az aláírás napjától számítandó egy hó letelte alatt fizetendő. További fizetések az igazgató tanács fölszólítására 10%-os havi részletekben eszközöndök.
2. Az első 10% lefizetésénél az aláíró részére ideiglenes nyugta szolgáltatit ki amny részvényjegyre, a hányra aláírt volt; a következő 20% lefizetésénél ma-guk a fizetés elősmervényével ellátott részvényjegyek adatnak. Későbbi utánfizetések külön nyugtányoztatnak.
3. Ha a követelt utánfizetés elmulasztatik, akkor az aláíró a már lefizetett ös-szegeket elveszti és a kölcsönös kötelezettség megszűnik. Az igazgatóságnak sza-badságában áll, ilyes részvényjegyek helyett újakat bocsátani ki.
4. Az alapítási tőke részvényjegyei az aláíró nevére szólnak és azok a „Trans-sylvania“ biztosítóbánkkal szemben elsőbbségi kötelezvények jogával bir-nak. A rájuk lefizetett összegek kölcsönül tekintendők. Ezen kölcsön 6%-kal kamatosittatik és ezen kívül az intézet évenkénti öszves tiszta nyeresiményéből 15% külön választatik, mely 15% az alapítási tőke részvényjegyeire osztaléknál osztatik szét.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár - Petru Scola - BCU Cluj-Napoca.

5. Az intézet teljes működésének megkezdéseig az igazgató tanács tagjai ke-zesek az alapítási tőkére, befizetett összegek biztossága és mirefordítása iránt.

Az üzlet megnyitása után az alapítási tőke iránt elvállalt minden kötelezettség teljesítéséről az egész egyet áll jót.

6. Az alapítási tőke visszafizetése bizonyos számú részvényjegyeknek éven-kénti kisorsolása után történik. A kisorsolások közvetlenül a rendes közgyűlések után történnek és a kihuzott részvényjegyek azonnal beváltotnak.

A kisorsolás napjától kezdve a kihuzott részvényjegyekre nézve egy a ka-matosításhoz mint a nyeresiményrészhöz való jog is megszűnik.

Aláírási nyilatkozatokhoz való űrlapok, a vállalat tervrajza, ugyszintén annak helybenhagyott alapszabályai is a **vezérigazgatóságnál Nagy-Szebenben** és a fentnevezett ügynökünknél kaphatok.

Nagy Szeben, 1888 octoberhó 15-kén.

A „Transsylvania“ ált. kölcsönös biztosítóbánk vezérigazgatósága.

(258) (9-12)

Ditmar R. Bécsben

es. kir. orsz. szab. lámpa-gyárnok,
ajánl nagybani és részlet eladásra
petroleum-lámpákat, csillárokat,
ligroine-lámpákat,
moderateur-lámpákat.

A gyár, a mely e nemben bel- és külföldön a legnagyobb, gyártmányainak ismert szoliditása által tünteti ki magát. Az ez évi árjegyzék, a mely már megjelent, tetemes áreszállítá-sot mutat, s elve jobb cikkekre csekélyebb árt szabni, mint a minót bel- és külföldi versenytársak szabni képesek.

STEIN J.
kölcsön-könyvtára.

ajánlja a t. c. közönségnek a téli idényre a **magyar, francia és német** regény-irodalom válogatott s legújabb temékeivel ellátott **több ezer** kötetből álló **kölcsön-könyvtárát.**

Előfizetési árak:

1 munkáért, mely	1 óra	félre	1 évre	biztosíték
4 kötetből áll	1 fr. 50	5 frt	8 frt	5 frt
8-10 kötetből	2 fr	7 frt	12 frt	10 frt
1 kötetért	—60kr	—	—	—
2 kötetért	1 frt	—	—	2 frt

Vidéki előfizetőknek alkalom nem létében postán kül-döm a könyveket.

Ha valaki a fentebb elősoroltaknál nagyobb mennyiségű könyveket kívánna kivenni, — nagyobb családok részére vagy vidékre — ily esetben aránylagosan a legutányosabb feltéte-lek eszközölhetők.

Ugyan csak **Stein Jánosnál** kapható:

KÖZHASZNU

Erdélyi képes naptár 1869-dik évre.

Különös tekintettel a vásárok hibátlan kiadására.
Kiadja Stein János. Ára 26 kr.

A magyar nyelvten KÉZIKÖNYVE.

Elemi és népiskoláknak. (Az elemi tanodák II. III. és IV. osztályainak.)
Második, a mondattannal bővített kiadás. Irta GERGELY LAJOS.
Ára 50 kr.

Kolozsvár részletes leírása és Erdélyország földrajza.

Az újabb növelészi elvek szerint elemi és népiskolák második osztályának.
Irta Pánczél Ferencz, két köre metszett tér- és földképpel.
Ára 30 kr. Kötve 40 kr.

(374) (1-1)

Megjelent a

N.-Enyedi Naptár 1869-re

Löcsey Sp. Lajos könyvkötőnél

eddig terjedelmében; valamint a mult év-ben is, a kiadási tiszta jövedelem fele a helybeli fősokolában koszt nélkül szükeglő-köd szegény, de jó tanuló székely fiak kosztbeli segélyezésére van száma.

Ára 26 kr. o. ért.

(369) (2-3)

Kerestetik

egy egyedül álló vagy hajadon nő háztartás vezetésére egy gyermekte-len családhoz, ki azonnal, vagy leg-feljebb november 1-ig szolgálathba lép-het. Bővebb értesítést nyerhetni a pia-czon a 454. sz. alatti irodában.

NEM KELL ELNÉZNI.

Nékiülhetten mindenkinek, a ki életét szereti. A személy védelme s a vagyon biz-tossága egyedül ajánlhatók az újon javított Grünbaum-féle cs. k. szab. s több éremmel kitüntetett háttüktár-revolverk, egyszerű s kettős mozgással, gerendy nélküli, különösen utazók, bir-tokosok és magánosok számára. Ezen jeles háttüktár fegyver, technikai és katonai tekintélyek ál-tal megvásárolható, s a legjobbnak találva, minden másodpercen egy lövetést, s kitarítás, biztos ság s kezesi könnyűségben felülmúlhat.

1 revolver 6 csövű 10 milliméter 30 ft. 18
1 revolver 6 csövű 5 milliméter 15 ft. 18
1 revolver 6 csövű 4 milliméter 10 ft. 18
1 revolver 6 csövű 3 milliméter 7 ft. 18
1 revolver 6 csövű 2 milliméter 5 ft. 18
1 revolver 6 csövű 1 milliméter 3 ft. 18

A jószág, tartosság és solid minnkára nézve legnagyobb kezeség vá-lalattik. Előforduló igazítások ingyen teljesitetnek. Lefelcshau-revolverk, legjobb szerkezettik da-rabja 18—23 ft. 100 töltés 3.50—4 ft.

E gyarmany egyedüli raktára **FRIEDMANN A-nál Bécsben.**
Praterstrasse Nr. 26. Pracht-bazar. (167)

(372) (2-3)

Eladó ház

Kolozsvártt a nagy piacon 163 szám alatt, értekezhetni bidutca 306 sz. háznál Cziriák Jánossal.

(4-8) (284)

Extincteur,

Valódi angol-, osztrák- és magyarkormányilag szab. hordozható tűzoltó készlet.

8 nagyméltósága a magyar kir. belügyminiszter báró Wenckheim Béla ár által ajánlva, Segesvár és vidéké-re nézve egyedül kapható ügynökkemnél **B. TEUTSCH** urnál.

WEISS BALINT,
főügynök Magyarországon és mellékországi számára.